

Kaks regilaulukonverentsi

2012. aastal toimus kaks rahvusvahelist konverentsi, mille keskmes oli läänemeresoome vanem laulupärand. Märtsis korraldas konverentsi Runolaulu Akadeemia – 2010. aastal Kuhmos, kareliaanide ajaloolises Karjala-värvavas rajatud uurimisinstituut. Teine konverents toimus Eesti Rahvaluule Arhiivi korraldusel sügisel Tartus, Eesti Kirjandusmuuseumis. Anname ülevaate konverentsidel kõneldust ja toome välja erinevaid vaatenurki läänemeresoome regilaulule.

Kuhmos 23.–25. märtsini peetud konverentsi teema oli “Laul inimliku kommunikatsiooni vormina”. Koos olid nii teoreetikud kui ka praktikud, kõige arvukamalt Soomest ja Venemaalt. Analüüsi eri piirkondlike laulutraditsioonide arenguid ja tänapäevaseid eluvõimalusi ning pärimuslaulu akadeemilise õpetamise probleeme.

Seminar algas töötoaga bretooni laulutraditsiooni ajaloost ja tänapäevast, mille viis läbi Dominique Jouve. Bretooni laulutraditsioon oli uue muusika mõjul kadumas, ent taaselustus Teise maailmasõja ajal tänu sellele, et avalikud üritused keelati. Järgmine laine vana traditsiooni elustamisel oli sõjajärgsete noorte teadlik õppimine vanadelt traditsioonitundjatel ja õpitu esitamine laval. Praegu õpetatakse traditsiooni rahvakoolides, ettekandja on seal loonud süsteemi, kus mõne kuu kaupa annavad kursuseid parimad traditsioonitundjad ja lõpptulemusena õpitakse mitme meistri stiile. Probleemiks on see, et kaob keel, mis on ka laulu ja selle piirkondlike stiilierinevuste aluseks.

Petroskoi konservatooriumi etnomusikoloogia osakonna rahvamuusikauurija ja lauluõpetaja Svetlana Nikolajeva tutvustas oma rahvalauluõpetuse meetodikat. Selles on eriline tähelepanu artikulatsioonil, hingamisel, foneetikal, hääletekitamisviisil ja tämbril. Svetlana Nikolajeva pidas oluliseks välitöid, õppijate isiklikku emotsionaalset kontakti traditsiooniga, mis õpetab märkama rahvapärase laulustiili erinevust võrreldes Venemaa kõrgkoolides õpetatava ühtlustatud rahvakoori stiiliga ja traditsioonimast laulmisstiilide individuaalsust.

Anneli Kont-Rahtola ettekanne “Arvuti õpetajana” põhines TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia pärimusmuusikute seas korraldatud küsitlusel, milles selgus, et 35–85% õppimisprotsessist toimub arvuti (salvestuse) abil. Arvuti annab võimalused salvestuse detailide jälgimiseks ja jäljendamiseks, ent ettekandja arvates oleks täpsest jäljendamisest olulisem saada rohkem tunde elus õpetajalt – emotsionaalne kontakt ja salvestusega võrreldes mitmeplaanilisem isiklik eeskuju arendavad õppijat paremini.

Kuhmos tegutseva Kalevala ja Karjala Kultuuri Infokeskuse Juminkeko arhiivihoidja Mirja Kemppinen tutvustas karjala rahvaid, Juminkeko tegevust, väljaandeid ja kirjeldas keskuse töötajate pikemaid välitöid pomooride juures 2010. aasta augustis, kus jäädvustati veel elavat laulutraditsiooni.

Pekka Huttu-Hiltuneni, seminari korraldaja ja Runolaulu-Akadeemia juhataja ple-naarettekanne “Laul inimliku kommunikatsiooni vormina – Euroopa elavad laulutraditsioonid” mõtestas lahti seminari teema, rõhutades vajadust uurida laulu kui kommunikatsioonivahendit. Ta tõi näiteid Euroopa eri laulukultuuridest ja tutvustas plaani luua rahvusvaheline uurimisprojekt, mis hõlmaks Euroopa rahvaste laulukultuure.

Larissa Zõbkina, muusikateadlane Moskva Lihhatšovi-nimelisest Kultuuri- ja Looduspärandi Instituudist, rääkis mordva itkutraditsiooni tänapäevast. Traditsiooni valdab veel vanem põlvkond. Kuna tegemist on elava traditsiooniga, tekitab see probleeme jäädvustamisel. Ettekandja oli ise kogunud peamiselt sugulastelt 70 itku ja itkes ka ise. Traditsiooni järjepidevust on hoidnud varane osalemine selles – juba 7–8aastased

tüdrukud viidi kogunemistele, kus mehelemineku eas tüdrukud harjutasid itkemist, itke kuuldi ja harjutati pidevalt.

Venla Sykäri Helsingi Ülikoolist tutvustas ettekandes “Riimiline nelikvärsis Kreetal – laul ja laululoomine kui elu osa” Kreeta vägagi elavat nelikvärsseite laulmise traditsiooni – selle dialoogilisust ja päevakajalisust, tavapäraseid laulmisolukordi ja improvisatsiooniga võistlemist. Üheks näiteks vormi elujõulisusest oli kohaliku professori keeld kasutada eksamitöös nelikvärsivormi, kuna see ei oleks piisavalt akadeemiline; ka on Kreetal tavaline, et mobiilisõnumeid igapäevaelust ja -sündmustest kirjutatakse nelikvärsis.

Nii Sibeliuse Akadeemias kui ka Helsingi ülikooli doktoriõppes õppiva Heidi Haapoja teemaks oli “Kalevalamõduline nüüdisrunolaul ja suuline kompositsioon”. Arutluse aluseks olid intervjuud professionaalsete, Sibeliuse Akadeemia haridusega runolauluesitajatega. Lähtudes vormeliteooriast, mis sobib ka tänase loomingu analüüsiks, leidis ettekandja, et tänapäevalgi kasutatakse traditsioonilisi tekstiloomepõhimõtteid ja sobitatakse teadlikult eri tasandi vormeleid olemasolevatest (eelkõige kirjalikest) allikatest. Esitajate eesmärk on individuaalne kunstilooming, luuakse viise ja sõnu, mille vorm on teoreetilist teadmist arvestav hüperkorrektne runovärsis.

Marko Jouste, Tampere Ülikooli uurija, üks saami muusika õpiku ja CD koostajaid, analüüsis kolta- ja kildinisaami *luvvjt/leudd'*-pärimust – üksi esitatud isikulaule. Soome aladele jäävates kildinisaami küldades (Petsamo) on see traditsioon elanud oma traditsioonilises keskkonnas, Vene aladel on saamid kokku viidud Lujavri asulasse ja laulutraditsioon välja kistud oma päriskeskkonnast. Ettekandja esialgse hüpoteesi järgi on koltasaami laulud ehituselt vabamad ja kildinisaami laulud rangema struktuuriga.

Heikki Laitineni, Sibeliuse Akadeemia pärimusmuusikaõppe rajaja ja Soome nüüdisrahvamuusika ühe võtmeisiku plenaarettekanne “Laulu-uurimise põhiküsimusi” rõhutas vajadust teadvustada erinevust tänase piiratud, “seisva”, arhiivikeskse runolaulukuvandi ja kunagise reaalsuse vahel. Kunagine traditsioon ei olnud “rahva” laul, vaid soomlaste ühine luulekeel, millega kogumise tippajal haikus ka uuem laul (*rekilaulu*). Üheks konkreetseks näiteks mineviku traditsioonist võõrandumisest on see, et tänases esitustraditsioonis on praktiliselt kadunud kunagine olemuslik (ees- ja järellaulja) kahelaulu printsiip – aga näiteks veel 19. sajandil, kui Lari Paraske käis Helsingis esinemas, vajas ta selleks, et esineda, järellauljat. Heikki Laitineni kindla veendumuse järgi peaks uurija laulu ja laulmise tähenduse mõistmiseks ise laulma rahvalaulu.

Petroskoi ülikooli etnomusikoloog Galina Karpova tutvustas muusikalise intonatsiooni erijooni koolasaamide arhailises laulus. Kui laulusõnad on *luvvjt* traditsioonis improvisatsioonilised, siis viisid on püsivamad. Esituse iseärasused sõltuvad sellest, kas lauldakse õues või siseruumis. Muusikalise intonatsiooni iseärasuseks on pidev vibraato (noodistamine on peaaegu võimatu) ning tessituuri pidev kõrgenemine. Lavaesituses kasutatakse vene kultuuri mõjul saatepille.

Sibeliuse Akadeemia doktorant Outi Pulkkinen analüüsis oma doktorikontsertide sarja ja runolaulude omandamise meetodit. Tema eesmärgiks oli saavutada traditsioonilise värsivaramu vaba kasutamine. Jutustava laulu jättis ettekandja meelde piltidena. Iga pildi “täitmiseks” luges ta paralleelselt paljusid selletemalisi tekstimotiive ja intuitsioonist lähtudes sündis esituses tema individuaalne sõnastus. Kontserdil oli Outi Pulkkineni eesmärgiks meditatiivse seisundi saavutamine, mis õnnestus silmad kinni laudes.

Sibeliuse Akadeemia üliõpilase Juulia Saloneni ettekanne “Kõige olulisem on kindlasti leida see oma hää!” tutvustas Soome rahvalauluõpetajate ja -õpilaste küsitluse tulemusi. Ettekandja otsis vastust küsimusele, mis on rahvalauluõpetuse peaesmärk ja eeldatavad tulemused. Põhimõtteliselt pidasid nii õpetajad kui õpilased oluliseks samu asju – “oma hääle” leidmist, traditsiooniliste esitusstiilide valdamist ja hääletehnikate omandamist. Kui “oma hääle” (oma isikupärase esitusstiili) leidmine oli mõlemal esikohal, siis erinevalt õpetajatest oli üliõpilaste tähtsusjärjekorras teisel kohal hääletehnikate omandamine.

Birger Winsa, *meänkieli* dotsent Stockholmist, keskendus ettekandes “Laul keele elustaja ja argikultuuri edendajana” vähemusrahva kultuurilise kapitali probleemile. Tänapäeval annavad just muusika ja laul vähemuskeelele väärtuse ja sära ning noortele võimaluse pääseda lavale, luua endale prestiiži. Laulmine tekitab huvi ka keele õppimise ja säilitamise vastu, lisaks on laulmine iseenesest nauditav tegevus.

Petroskoi konservatooriumi etnomusikoloogi Svetlana Kosõreva ettekanne “Laulu helikõrguse iseärasusi vepsa itkudes” põhines tööl, mis ta tegi vepsa itkude väljaandmisel. Ettekandja tutvustas arhiivimaterjalide päritolu ja peatus pikemalt itkude helikõrgusstruktuuri iseärasustel. Kaasaegsete arvutitehnoloogiate abil püüdis ta välja selgitada meloodiakontuuri süsteemseid elemente (segmente), eri esitajate heliridu ja kultuurile omaseid helilaade. Vepsa itkudes eristus kaks põhilist silpnoodi kontuuri – stabiilne ja libisev.

Janika Orase ja Žanna Pärtlase (Eesti Rahvaluule Arhiiv, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia) ettekanne analüüsis kahe setu traditsioonilises pooltoon-poolteisttoon laadis laulu õpetamise tulemusi. Akustiline analüüs näitas, et traditsiooniliste esitajate helireataju ei vasta tempereeritud süsteemile, erinevusi on ka setu kooride helikõrgusvahekordades, samuti eri ehitusega viisides. Tänapäevased õppijad lähtuvad pooltoon-poolteisttoon helirida esitades enamasti tempereeritud süsteemist, ent esines ka ebatavalise helirea taandamist harjumuspärasele diatoonilisele laadile. Erinevused originaalsalvestuste ja õppijate esitusstiili vahel kajastasid võõra traditsiooni jäljendustele omast liialdamise tendentsi.

Tampere ülikooli etnomusikoloogi Jarkko Niemi Põhja rahvaste laulude töötuba keskendus handi ja neenetsi laulupärimusele. Töötoa üheks osaks oli arutlus meetriliste täitelementide semantikast Põhja rahvaste laulus. Ettekandja näitas, et laulude täitesilpidel võib olla teatud (varjatud) semantiline funktsioon – seniste uurijate töödes ei ole seda mainitud. Näiteks handi laulude refrään (*ken ton*) imiteerib saatepilli häält, jahimehelaulu refräänsõna *kõr-kõr* tähendab ‘jälge’. Lisasilpide abil antakse laulu alguses ette salmistruktuur. Jarkko Niemi arutles ka improvisatsiooni üle, mida tutvustatud kultuurides eriti ei ole ja oletas, et improvisatsioon võib omane olla pigem sellistele kultuuridele, kus väljendusel on ranged piirid, nagu näiteks kirjalikud kultuurid.

Karjala Ajaloo, Keele ja Kirjanduse Instituudi folklorist Valentina Mironova analüüsis uusloomingut karjala laulukultuuris. Alates 1930. aastatest on kirja pandud runovormilisi kiidulaule Nõukogude riigist, Leninist ja kolhoosielust. Laulikuid, kes tegid koostööd poliitilist tellimust täitvate folkloristidega, motiveeris võimalus pääseda esinema ja võistlusmoment teiste laulikutega. Kriitilises toonis laule sellest ajast kirja pandud pole, ent tänapäevastel välitöödel võib kuulda tšastuškavormis kriitilisi laule president Putini ja praeguste olude kohta. See on elav traditsioon, mida kogujatele ei taheta alati esitada.

Svetlana Nikolajeva keskendus ettekandes “Karjala joig Põhja-Euraasia improvisatsiooniliste ja onomatopoeetiliste lauluvormide kontekstis” võttele, kus lauluhääled hetkeks

“visatakse” falsetti. See tundub olevat üks põhjarahvaste laulude artikulatsioonilisi universaale ja ühtlasi tuletab väga meelde luige häält. Ettekandja viitas A. O. Väisäneni välitöökirjapanekule, kus viimane oli segi ajanud inimese ja luige laulmise. Luige laulu ja põhjarahvaste laulmisvõtte helikõrguskontuurid on ka visuaalselt väga sarnased.

Mari Sarv püüdis ettekandes “Suulisuse jäljed regilaulu arhiivitekstides” regilaulutekstide statistilise analüüsi tulemustele tuginedes iseloomustada regilaulude varieerimise ulatust ja olemust. Tekstide mõningane varieerimine on kindlasti olnud tavaline – väga harva leidub kahelt eri lauljalt samas sõnastuses kirja pandud laule. Kogu regilaulu tekstivaramu näitab siiski, et varieerimine on toimunud üsnagi etteantud raamides, piirdudes mõne sõnastusvariandi, paralleelvärsi või üksikute motiivide lisamisega ning olemasolevate lauluosade kombineerimise ja ümbersõnastamisega juba tuntud teemade piires.

Maari Kallberg, Runolaulu Akadeemia uurija, kes on pikalt tegelenud karjala joigude korpuse loomisega, rääkis oma tööst Väisäneni joiukirjapanekute ja -salvestuste väljaande ettevalmistamisel. Ettekandja tutvustas kasutatud struktuuripõhise noodistamise põhimõtet, kus korduvad elemendid on asetatud kohakuti (järjestikustele noodiridadele), ja mis sobib hästi struktuurilt ebakorrapäraste joigude õppimiseks.

Seminari kõige elavam diskussioon tekkis ümarlauas “Oma hääle jälg traditsioonis”, mille peakõnelejateks olid eri kõrgkoolide lauluõpetajad – Anna-Kaisa Liedes ja Sanna Kurki-Suonio Soomest ja Svetlana Nikolajeva Petroskoist. Diskussioonis vastandusid kaks nägemust rahvalauluõpetuse eesmärkidest ja tulemustest: Soome õpetuse põhi-eesmärgiks on “oma hääle”, oma individuaalse isikupärase laulmisstiili, loominguilise eneseväljendusoskuse arendamine; Venemaa etnomusikoloogiahariduses on lauluõppimise eesmärgiks omandada võimalikult traditsiooniline laulustiil, õppida tundma ja mõistma traditsiooni, kus vastandina tänasele sooloesitusele on oluline kooslaul. See ei tähenda, et ei laulda “omal häälel” – õpitakse pigem oma häält teistega sulatama. Birger Winsa tuletas meelde, et tänapäeva inimese oma hääle erineb traditsiooniliste esitajate omast, Heikki Laitinen leidis, et klassikalises hääleseades õpetatav “loomulik” hääletekitamine erineb märgatavalt meie loomulikust hääletekitamisest.

Üritust kokku võttes leidis Pekka Huttu-Hiltunen, et seminar oli viljakas, sulatades muuhulgas teaduse ja kunsti piire. Rikastav on see, kui dialoogis tuuakse välja oma kultuuri mõtlemisele tüüpiline või oluline ja teadvustatakse erinevusi.

Tartu konverents oli juba traditsiooniks saanud, iga kahe aasta tagant toimuvate regilaulukonverentside sarjas seitsmes. Selle aja jooksul on stabiilsena püsinud nii uurijate kui kuulajate huvi teema vastu. Konverents on muutunud üha enam rahvusvaheliseks, kaasates regilaulu-uurijaid eelkõige Soomest, aga ka mujalt. Konverentsi suunav teema oli seekord “Laulvad kogukonnad” ja eesmärk pöörata senisest suuremat tähelepanu traditsiooni toimimisele rühmapärimusena ja erinevate kogukondade suhestumisele regilauluga.

Konverentsi avaettekandes tegi Mari Sarv sissejuhatuse üldteemasse, arutledes, millised on (olnud) need kogukonnad Eestis, kellele regilaul on (olnud) ühel või teisel moel oluline. Regilaulud on käinud käest kätte reaalsete laulvate kogukondade ja kujuteldavate “ideekogukondade” vahel; selle protsessi käigus on rahvaluulearhiiv saanud peamiseks regilaulu-alase info valdajaks.

Aado Lintrop kõrvutas ettekandes “Lood ma võtsin lutsu suust” regilaulude laulmist šamaanirituaaliga, mille oluliseks rolliks oli rühma toimivana koos hoida. Laulud laulust, kus nimetatakse laulude allikana mittelaulvaid olendeid, näiteks kalu ja kahepaik-

seid, viitavad Lintropi käsitluses lauliku kontaktile üleloomulikuga. Nii võivad laulud laulust, kus tuuakse esile laulu eriline roll, kanda jälgi kogukonda liitvast rituaalist.

Frog Helsingi Ülikoolist tõi oma ettekandes välja laulutekstide seose uskumussüsteemiga. Tekstiloome piirkondlike eripärade kõrvale tõi ta Anna-Leena Siikala kirjeldatud “mütoloogia murrakud”, näidates Põhja-Karjala laulude põhjal, et laulutekstid on kujunenud nende kahe komponendi koostoimel. Frog jõudis oma ettekandes järeldusele, et laulmise ja mütoloogia piirkondlikud variandid on teineteisega seotud nii sisu kui ka vormi tasandil ja kalevalamütoloogia traditsioonis ei ole mõtet neid teineteisest eraldada.

Kristo Siig käsitles ettekandes “Kuningamäng – kas jälg muistsest võimurituulist” tuntud regivärsilise laulumängu võimalikku ajaloolist tausta, oletades, et Kuningamäng on peegeldus muistsest rituaalist, millega kogukond kord aastas visiteerivat kuningat (muinasaegset võimukandjat/ülikut) vastu võttis. Siig tõi esile, et teated nn rändava kuninga institutsioonist Põhja-Euroopa ühiskondades pärinevad eelkõige muinasaja lõpust.

Mikk Sarv kõneles, paljuski omaenese mälestustele tuginedes, regilauluvaimustuse tärkamisest linnakogukondades 40 aasta eest, keskendudes eelkõige rahvamuusikaansambli Hellero kujunemisele ja tegemistele. Mikk Sarve nägemuses oli Hellero pigem pulbitsev ja liikuv kogukond, mida liitis regilaulude laulmise vaimustus, kui lavalisele tegevusele keskenduv kindla liikmeskonnaga ansambel. Mikk Sarv lõpetas oma ettekande tõdemusega, et laulmine loob ja liidab kogukondi.

Heidi Haapoja (Helsingi Ülikool ja Sibeliuse Akadeemia) analüüsis, samuti refleksiivselt, regilaulu (runolaulu) tänapäevast esitustraditsiooni Soomes. Peamiselt kunstilise lavaesituse funktsioonis oleva regilaulu laulmisel taotletakse traditsiooniliste loomemeetodite ja improviseerimisvõtete ladusat kasutust. Nn uue laine regilaul on muutunud omaette stiilitunnustega registriks, mis kombineerib traditsioonilisi elemente, avangardistlikku improvisatsiooni ning mitmesuguseid popmuusika ja maailmamuusika mõjutusi.

Andreas Kalkuni ettekanne “Setode lavale toomine. Schmaltzist Pulstini” käsitles varaseid teateid setu laulu lavaesitustest väljaspool Setumaad ja tutvustas esinemiseks loodud “seto koore”. 19. sajandi lõpust ja 20. sajandi algusest leidub mitmesuguseid teateid setu kooride esinemisest laatadel ja põllumajandusnäitustel. Põhjalikumalt käsitles esineja Rápina laulukoori kehastumist setu kooriks sealse kultuuritegelase J. J. Schmaltzi algatusel juba 1880. aastatel ning setude osalemist A. Pulsti korraldatud rahvamuusikute ringreiside 901 kontserdi raames aastatel 1922–1939. Kalkun tutvustas ka antikvariaadileide, Anne Vabarna ringreisilt saadetud postkaarte kodustele.

Taive Särg vaatles regilaulu kujutamist dokumentaalfilmides “Regilaul. Laulud õhust” (U. Koch 2011) ja “Tormise regi” (S. Keedus 2005). Filme võrreldes jõudis ta järeldusele, et regilaulu kujutatakse võrdlemisi romantilises võtmes, sidudes seda ehedana mõjuvate looduskaadrite ja etnograafiliste detailidega ning need ei kajasta objektiivselt meie teadmisi ja kogemusi regilaulust, vaid pigem loovad rahvuslikku müüti.

Konverentsipäeva lõpuks tutvustas ja näitas Ingrid Rüütel oma filmi Kihnu rahvalaulude ja kommete tundjast Marina Rooslaidist (1994) ning Kirjanduse Majas toimus kontsert “Uroshämärä”, kus karjala eepilisi kalevalalaule esitasid Pekka Huttu-Hiltunen ja Heikki Laitinen ning kannelt mängis Arja Kastinen.

Teist konverentsipäeva alustas Natalia Ermakov ülevaatega ersa-mordva itkutraditsiooni olukorrast tänapäeval. Kõneleja tõdes, et itkutraditsioon on hääbumas, seda valdab tänapäeval eelkõige vanem põlvkond ning omaks on võetud kas õigeusu kombed või tänapäevased vene kombed. Mõningat nekrutiitku traditsiooni elustumist võis täheldada Tšetšeenia sõja ajal, kuid esineja lootis, et edaspidi selleks enam vajadust ei teki.

Pekka Huttu-Hiltunen runolauluakadeemiast arutles laulu kui kommunikatsiooniva-hendi algupära üle ning tõi esile mõnede uurijate seisukoha, et kõnekeel on tekkinud ja välja kasvanud muusikalistest hääliitsustest. Lisaks rõhutas esineja, et läänemeresoome kultuuriruumis (ja ilmselt ka mujal) on keel ja laul arenenud käsikäes, mitte üksnes keel pole mõjutanud laulu struktuuri, vaid ka laulus kasutatav sõnavara on hoidnud käibes vanemaid keelendeid. Esineja leidis, et laulmist tuleks uurida kui kompleksset nähtust, mitte eraldada selle muusikalist ja sõnalist komponenti ning oleks vaja luua oma terminoloogia, mõistestik ja metodoloogia, mis võimaldaks paremini avada laulu kui uurimisobjekti olemust.

Heikki Laitinen Sibeliuse Akadeemiast käsitles D. E. D. Europaeuse 1845. aasta kogumismatkal Mekrijärvelt kirja pandud eepilisi kalevalalaule ja välitöömärkmeid. Europaeus pani Mekrijärve lauljatelt kahe nädala jooksul kirja üle saja laulu, sealhulgas neljalt tuntud lauljalt laulu kandle tegemisest. Eri sõnastusvariante analüüsidest tõstatas Laitinen küsimusi varieerimise olemusest ja põhjustest ning tõi esile kogumisolukorra erinevuse igapäevase laulmisolukorraga võrreldes.

Venla Sykäri kõneles võistulaulmisest kui eri kultuurides tuntud nähtusest, mis võimaldab võistlejatel demonstreerida oma osavust ja andekust. Võistulaulmise kombe ühe näitena käsitles ta lähemalt tänapäevaseid *freestyle*-räpi lauluvõistlusi Soomes, rõhutades sedalaadi omaalgatuslike võistluste kogukonda ja võistlejaid ühendavat toimet, vaatamata võistlusolukorras tekkivale tugevale vastasseisule.

Liina Saarlo keskendus regilaulude teadusliku väljaande *Vana Kannel* avaldamispõhimõtetele, nimelt (suures osas mitteregivärsiliste) lastelaulude lisamise mõttekusele. Kuigi lastelaulud sisaldavad kohati regivärsi elemente, kipub korduvate tekstide rohkus väljaannetes kohati varjutama päris-regilaule. Oma ettekandes mõtiskles Saarlo selle üle, milliseid valikuid peaks tegema, et *Vana Kannel* säilitaks teadusliku ja esindusliku näo.

Pikne Kama käsitles matuseteemalisi regilaule arheoloogi vaatepunktist. Eesti matuseteemaliste regilaulude korpuse läbitöötamine näitas, et regilaulud sisaldavad eri aegade ideid ja uskumusi. Kokkulangevused arheoloogiliste leidudega võimaldavad dateerida laulumotiive, samas annavad regilaulud arheoloogilistele leidudele tähenduse, näidates inimesi ja nende emotsioone seoses matusega ning annavad arheoloogidele ideid, millist informatsiooni tuleks üldse omaaegsetest matusepaikadest otsida.

Janika Oras rääkis Kolga-Jaani rahvalaulikust Marie Sepast, kes on ise kirja pannud nii lühiautobiograafia kui ka pärimustekste, analüüsidest neis avalduvat minakujundust. Kollektivistlikule elulaadile omase, aga ka naistele tunnuslikuks peetud suhetekeskse minapildi kõrval peegeldub lauliku tekstides ka autonoomne individualistlik mina. Lisaks kohalikule kogukonnale suhestab Marie Sepp end ka teiste võrgustikega: kujuteldava rahvusliku kogukonna, linnaeliidist pärimusejäädvustajate ja 1930. aastate folklooriharrastajatega.

Vahur Aabrams andis ülevaate kahe setu lauluema, Martina Ir'o ja Anne Vabarna esivanematest ning tõi esile kokkupuuted kahe laulunaise suguvõsade vahel, arutledes, kust ja kellelt võis nende laulutaid pärineda.

Konverentsi lõpuks esilinastus Maarja Aigro lühifilm Eesti Rahvaluule Arhiivi kogude saamisloost "Peast päästetud" (2012) ja näha sai ka Ulrike Kochi täispikka dokumentaalfilmi "Regilaul – laulud õhust" (2011).

Janika Oras, Mari Sarv